

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA DĖL NACIONALINĖJE MOKĖJIMO AGENTŪROJE PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS ATLIKTO FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ

2010 m. gegužės 21 d. Nr. FA-P-10-12-31
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 1-ojo audito departamento
direktorės Vitos Jurkevičienės
2009-06-17 pavedimą Nr. P-10-12

Auditą atliko vyriausioji valstybinė auditorė
Jolanta Balionienė

Auditas pradėtas 2009-06-22
Auditas baigtas 2010-05-21

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Ižanga	3
Audito apimtis ir metodai	4
Pastebėjimai, išvados, rekomendacijos	6
1. Dėl buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų	6
2. Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumo	7
3. Pasiiekta pažanga, šalinant nustatytus neatitikimus	8

IŽANGA

Valstybinis finansinis (teisėtumo) auditas atliktas vadovaujantis 2009 metų valstybinio audito programa ir Valstybės kontrolės 1-ojo audito departamento direktorės Vitos Jurkevičienės 2009 m. birželio 17 d. pavedimu Nr. P-10-12. Auditą atliko vyriausioji valstybinė auditorė Jolanta Balionienė, dalyvaujant vyriausiajam specialistui (teisininkui) Gediminui Kibildai.

Audito tikslas – įvertinti:

- valstybės biudžeto asignavimų 2010 metams poreikio planavimą teisėtumo požiūriu;
- audituojamo subjekto 2009 metų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir (ar) kitų ataskaitų duomenis ir pareikšti nepriklausomą nuomonę;
- valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir ekonomiškumą, viešojo intereso gynimo požiūriais.

Audituojamas subjektas – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos yra biudžetinė įstaiga, įsteigta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-11-11 nutarimu Nr. 1266 „Dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos įsteigimo“. Agentūros adresas: Blindžių g. 17, LT-08111 Vilnius, identifikavimo kodas 288739270.

Agentūros veiklos tikslas – pagal kompetenciją Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka įgyvendinti Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos priemones.

Audituojamu laikotarpiu įstaigai vadovavo direktorius Saulius Silickas, Finansų ir apskaitos departamento direktore dirbo Virginija Bytautaitė.

Valstybinio audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė apie agentūros 2009 m. finansines ir kitas ataskaitas, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams pareiškama valstybinio audito išvadoje.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito metu buvo vertinamos agentūros 2009 metų finansinės ir kitos ataskaitos:

- Išlaidų sąmatų vykdymo 2009 m. gruodžio 31 d. balansas (forma Nr. 1),
- Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 2),
- Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2009 m. apyskaita (forma Nr. 3),
- Atsargų ir trumpalaikio materialiojo turto 2009 m. apyskaita (forma Nr. 4),
- Biudžetinių įstaigų bei valstybinių mokslo ir studijų institucijų pajamų įmokų į biudžetą 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 5),
- Debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 6),
- Finansinio turto 2009 m. apyskaita (forma Nr. 7),
- Atsiskaitymų už ilgalaikio materialiojo turto nuomą 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 8),
- Valstybės valdžios, valdymo, teisėsaugos, vidaus reikalų, saugumo, kitų viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos institucijų ir įstaigų etatų ir struktūros plano įvykdymo 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. B-1),
- Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. B-11),
- Vertinimo kriterijų suvestinė įvykdymo 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. B-12).

Agentūra 2009 metais vykdė programą „Parama žemės ūkiui ir maisto pramonei“, kuriai 2009 metams patvirtinta 41 857 tūkst. Lt asignavimų, iš jų: 39 766 tūkst. Lt išlaidoms (iš jų 24 165 tūkst. Lt darbo užmokesčiui) ir 2 091 tūkst. Lt turtui įsigyti¹.

Agentūra 2009 metais gavo ir panaudojo 41 38,9 tūkst. Lt, arba 18,1 tūkst. Lt mažiau, t. y. 99,9 proc. patvirtintų asignavimų.

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus².

Auditas atliktas siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, jog finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų ir valstybės lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 %) ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių bei sudarytų sandorių.

Auditui taikytas kiekybinio reikšmingumo lygis – 1 proc. (418 tūkst. Lt) visų kasinių išlaidų. Tai didžiausia priimtina klaidų suma, naudojama vertinant, ar nustatytos pavienės klaidos arba jų

¹ Lietuvos Respublikos 2009 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2008-12-22 Nr. XI-96), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-01-21 nutarimas Nr. 32 „Dėl 2009 m. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto patvirtintų asignavimų paskirstymo pagal programas“ (aktuali redakcija 2009-12-25).

² Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-26 įsakymas Nr. V-26 „Dėl valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

visuma rodo, kad finansinės ataskaitos, kuriose nurodytos išlaidos, visais reikšmingais atžvilgiais yra teisingos. Be to, vertintas kokybinis kiekvienos nustatytos klaidos reikšmingumas.

Audito metu susipažinus su subjekto veikla, siekiant gauti audito tikslams reikalingų įrodymų, atlikta:

- išsami rizikos analizė (audito planavimo etape), kuri leido panaudoti rizika ir reikšmingumu pagrįstą audito metodiką, audito darbą sutelkiant didžiausios rizikos srityse;
- tvarkų, taisyklių, įsakymų ir kitų dokumentų peržiūra (kontrolės aplinkos tyrimas);
- ūkinių operacijų ir buhalterinių sąskaitų likučių išsamios ir analitinės audito procedūros (savarankiškos audito procedūros).

Audito procedūroms atlikti buvo atrinkti audito pavyzdžiai, kurie geriausiai reprezentavo visumą.

Audito įrodymai gauti taikant skaičiavimo, patikrinimo, paklausimo, analitinės ir kitas audito procedūras.

Sudarant Valstybės kontrolės metinę valstybinio audito programą, finansiniam (teisėtumo) auditui numatomos sisteminių tyrimų sritys, siekiant efektyviai panaudoti finansinio audito rezultatus atliekant veiklos auditą ir parengti informaciją, reikalingą privalomoms Seimui teikiamoms išvadoms. Valstybės kontrolės 2009 m. valstybinio audito programoje numatyta sisteminių tyrimų sritis – specialiųjų programų pajamos; atliktos šios srities audito procedūros.

Teisėtumo požiūriu vertinome valstybės biudžeto asignavimų poreikio 2010 metams planavimą.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. Dėl buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų

Kauno teritorinė muitinė valstybės turto, perduodamo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise perdavimo ir priėmimo 2009-03-24 aktu agentūrai perdavė valdyti, naudoti ir disponuoti patikėjimo teise pastatą – transformatorinę ir kitus kiemo statinius Marijampolėje, Gamyklų g. 1. Priėmimo akte nurodyta bendra 1 111 108,80 Lt įsigijimo vertė. Agentūra nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklėmis³, kad iš kitos įstaigos nustatyta tvarka perimtas ilgalaikis turtas apskaitoje registruojamas turto perdavimo-priėmimo akte nurodyta įsigijimo verte, nes nekilnojamąjį turtą apskaitoje užregistravo 877 211,52 Lt likutine verte. Atitinkamai nuo šios sumos buvo skaičiuojamas patikėjimo teise gauto ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas.

Agentūra nesivadovavo Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu⁴ ir Buhalterinės apskaitos taisyklėmis⁵, nes 14,3 tūkst. Lt vertės turto, kurio negalima naudoti dėl trečiųjų asmenų veikos, nenurašė iš ilgalaikio ir trumpalaikio turto sąskaitų ir neperkėlė į gautinas lėšas.

Taigi, agentūra:

- perimto nekilnojamojo turto neužregistravo apskaitoje 1 111 108,80 Lt įsigijimo verte;
- 14,3 tūkst. Lt vertės turto, kurio negalima naudoti dėl trečiųjų asmenų veikos, nenurašė iš ilgalaikio ir trumpalaikio turto sąskaitų ir neperkėlė į gautinas lėšas.

Dėl to Išlaidų sąmatos vykdymo 2009-12-31 balanse (formoje Nr. 1) nurodytas 220,5 tūkst. Lt mažesnis ilgalaikio materialiojo turto (aktyvo 4 eil.), 228,5 tūkst. Lt mažesnis ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo (pasyvo 52 eil.) ir 8,0 tūkst. Lt didesnis ilgalaikio turto fondo (pasyvo 55 eil.), 0,9 tūkst. Lt didesni trumpalaikio materialiojo turto (aktyvo 11 eil.) ir trumpalaikio materialiojo turto fondo (pasyvo 56 eil.) likučiai ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, o turto, kurio negalima naudoti dėl trečiųjų asmenų veikos, vertė (14,3 tūkst. Lt) sąskaitoje 170 „Atsiskaitymai už trūkumus“ (aktyvo 33 eil.) ir sąskaitoje 173 „Atsiskaitymai su biudžetu“ (pasyvo 69 eil.) nenurodyta.

³ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 (2005-12-30 įsakymo Nr. 1K-405 redakcija) patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės, 22.2 p.

⁴ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas (2006-07-18 įstatymo Nr. X-771 redakcija), 22 str. 1 d. 6 p.

⁵ Ten pat, 194 p.

Atitinkamai netikslūs ilgalaikio ir trumpalaikio turto duomenys pateikti Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2009 m. (forma Nr. 3) bei Atsargų ir trumpalaikio materialiojo turto 2009 m. (forma Nr. 4) apyskaitose.

Atlikus audito procedūras Valstybės kontrolės 2009 m. valstybinio audito programoje numatytoje sisteminėje specialiųjų programų pajamų tyrimo srityje nustatyta, kad agentūra nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių 311 p., kad kompensuota iš biudžeto nuompinigių suma turi būti apskaityta lėšų, gautų už prekes ir paslaugas, sąskaitoje (111), nes 2009 metais kompensuotus nuompinigių (53 079,96 Lt) klaidingai apskaitė kitoms lėšoms apskaityti skirtoje sąskaitoje (112). Dėl to, Išlaidų sąmatos vykdymo 2009-12-31 balanse (formoje Nr. 1) kompensuotų iš biudžeto nuompinigių 28,0 tūkst. Lt likutis klaidingai nurodytas kaip kitos lėšos (112 sąskaitoje).

Atkreipiame dėmesį, kad naujos redakcijos Biudžeto sandaros įstatyme⁶ nurodyta, kad nuo 2010 m. sausio 1 d. biudžetinių įstaigų pajamos – biudžetinių įstaigų, atliekant funkcijas, numatytas jų veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose, gaunamos lėšos (išskyrus valstybės rinkliavą ir žyminį mokestį) ir pajamos už trumpalaikio ir ilgalaikio materialiojo turto nuomą naudojamos vadovaujantis įstatymais arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais šių įstaigų išlaidoms apmokėti ir kitiems įstaigos poreikiams.

Agentūra 2009 metais kompensuotus nuompinigių (53 079,96 Lt) klaidingai apskaitė kitoms lėšoms apskaityti skirtoje sąskaitoje (112). Dėl to, Išlaidų sąmatos vykdymo 2009-12-31 balanse (formoje Nr. 1) kompensuotų iš biudžeto nuompinigių 28,0 tūkst. Lt likutis klaidingai nurodytas kaip kitos lėšos (112 sąskaitoje).

2. Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisėtumo

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme⁷ nurodyti trumpalaikio materialiojo turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti atvejai ir reglamentuoti tokio turto nurašymo atvejai. Agentūros direktoriaus sudaryta komisija 2009 metų kovo ir birželio mėnesiais pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti trumpalaikio turto nurašymo ir likvidavimo aktuose, patvirtintuose direktoriaus pavaduotojo Z. Buivydo, nurodė teisės aktuose nenumatytą šio turto nurašymo priežastį – pasibaigęs vienerių metų naudojimo laikotarpis, dėl to agentūra 2009 metais neteisėtai nurašė 418 821,50 Lt vertės trumpalaikio materialiojo turto.

⁶ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas (2008-12-23 įstatymo Nr. XI-118 redakcija), 2 str. 4 d.

⁷ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas (2006-07-18 įstatymo Nr. X-771 redakcija), 22 str. 1 d., 23 str. 1 ir 2 d.

Agentūra 2009 metais neteisėtai nurašė trumpalaikį turta, kurio vertė 418 821,50 Lt.

Atsižvelgiant į audito metu atliktas procedūras, nustatyta, kad agentūroje vidaus kontrolės sistema sukurta taip, kad užtikrintų pagrindinius jai keliamus tikslus, atsižvelgiant į vidaus kontrolės tikslą, veiklos riziką, vidaus kontrolės pastovumą ir jos atlikimo sąnaudas, apskaitos ir informacinę sistemą, turto apsaugos būklę ir kitus vidaus kontrolės kriterijus, yra sukurta pagrindinės vidaus kontrolės procedūros, tačiau audito metu nustatyti reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai buhalterinės apskaitos ir valstybės turto disponavimo juo srityse rodo, kad vidaus kontrolės sistema veikia nepatikimai, todėl ji vertinama kaip patenkinama.

Pagal Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo⁸ už efektyvios vidaus kontrolės, įskaitant finansų kontrolę, sukūrimą, jos veikimą ir tobulinimą yra atsakingas agentūros direktorius.

Pagal Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymą⁹ agentūros direktorius, kaip asignavimų valdytojas, yra atsakingas už buhalterinės apskaitos organizavimą ir finansinės atskaitomybės rengimą bei pateikimą pagal įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus, o pagal Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos organizavimo taisyklės¹⁰ įstaigos vyriausiasis buhalteris atsako už buhalterinių įrašų atitiktį ūkinių įvykių ar ūkinių operacijų turiniui, ūkinių operacijų teisėtumo išankstinę finansų kontrolę.

3. Pasiiekta pažanga, šalinant nustatytus neatitikimus

Apie audito metu nustatytus neatitikimus ir teisės aktų pažeidimus, kurie neturėjo reikšmingos įtakos auditorių nuomonei, tačiau turėjo būti ištaisyti, agentūros vadovybė informuota Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2009-12-15 raštu Nr. S-(10-1.10.1)-2617 „Dėl tarpinių finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“.

Kiti audito metu nustatyti teisės aktų pažeidimai, neatitikimai ir rekomendacijos nurodyti Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos 2009 metų finansinio (teisėtumo) audito ataskaitos projekte, pateiktame Valstybės kontrolės 2010-05-10 raštu Nr. S-(10-1205)-1002.

Agentūra audito metu nurodytus neatitikimus ir teisės aktų pažeidimus ištaisė ir pateiktas rekomendacijas įgyvendino.

1-ojo audito departamento direktorė

Vita Jurkevičienė

Vyriausioji valstybinė auditorė

Jolanta Balionienė

⁸ Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas (2002-12-10 įstatymo Nr. IX-1253 redakcija), 10 str. 1 d. 1 p.

⁹ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija), 7 str. 3 p.

¹⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005-05-25 įsakymu Nr. 1K-170 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos organizavimo taisyklės, 20 p.